СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 291. Джерзи Сіти, Н. Дж., второк, 15. грудня, 1925. VOL. XXXIII. No. 291. Jersey City, N. J., Tuesday, December 15. 1925. THREE CENTS

Пінщо кличе спеціяльну сесію леґіслятури для вуглевої справи.

ГАРИСБУРҐ, ПА., 13. грудня. — Пінщо, ґубернатор пенсилвенійського стейту, заповів нині, що він видасть завтра заклик, скликуючий спеціяльну сесію стейтової леґіслятури для вирішення вуглевого питання.

Леґіслятура буде скликана на день 13. січня. Заклик подасть вісім справ, над якими леґіслятура малаби застановитися, а саме: зміна виборчого права, реґуляція промислу твердого вугля, ревізія законів про банки та будівельно-позичкові товариства, прогибіція, і другі менчої ваги.

АҐІТАЦІЯ ЗА СКРІПЛЕННЄМ ЛЕТНИЧОЇ СЛУЖБИ.

ВАШИНҐТОН, 13. грудня. — Спеціяльний комітет, установлений палатою послів конґресу послідного марта для розслідження стану американського летництва, предложив палаті послів звіт зі свого слідства, і в ньому замльовує сей стан чорними красками. Як зараду на безборонність Америки в воздушній обороні комітет радить урядови видавати річно що найменче 10 міліонів долярів на поправу летництва.

ЗЛОЖИЛИ БЕЛЬҐІЇ МІЛІОН ДОЛЯРІВ НА ВІДБУДОВУ ІСТОРИЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ.

НЮ ЙОРК, 13. грудня. — Секретар торговлі Ґувер та голова Колумбійського університету в Ню Йорку Батлер подають до відома, що вони покінчили вже свою акцію, яка мала на ціли зібрати серед Американців міліон долярів на відбудову історичної бібліотеки в бельґійськім місті Лювені, яку знищено й обрабовано в час світової війни.

ВЕЛИЧЕЗНЕ ЕЛЄКТРИФІКАЦІЙНЕ ДІЛО.

ФЛОРЕНС, Алабама, 12. грудня. — Синдикат інжинерів виступив з пляном величезного електрифікаційного підприємства, яке має бути більше, як електровні на острові Масел Шовлз, ба навіть як електровні водопаду Няґари. Сей проект мавби обняти ріку Тенесі з її доплнвами та збирати для роблення електрики всі дощі, опадаючі в полудневій частині Апалачійських гір. Ся система малаби складатися зі 100 величезних там, які малиби виробляти електричної сили на 4 міліони парових коний.

ВІДКРИЛИ ДИВНІ ПАМЯТКИ.

ТАКСОН, Аризона, 12. грудня. — Тут найдено збірку цікавих предметів, які, якби були правдиві, кинулиби нове світло на минувшину американського континенту.

Збірка складається з кількох стрілок, кількох мечів, каменів укритих написями, та хрестів. На хрестах є теж написи латинською та жидівською мовою, в яких говориться, що десь там в Аризоні в осьмому віці по Христовім Різдві була християнсько-жидівська держава білих людий, які боролися з червоношкірими Індіянами та загинули.

За те, чи відкриті предмети є справдішні історичні памятки, чи лищень якесь обманьство, розвелася сейчас завзята дискусія межи американськими вченими. Один археольоґ університету стейту Аризони признав їх правдивими, але другі вважають їх кепським фальсифікатом. Предмети віддано до розслідження аризонському університетови, а рівночасно фотографії предметів розіслано до всіх учених археольоґів.

ЗУДАРЕННЯ КОРАБЛІВ.

НЮ ЙОРК, 13. грудня. — Яких шість миль на полудне від маякового корабля Скотленда вчора раненько зударилися зі собою нафтовий корабель Милер Кавиті та трищогловий вітрильний корабель Едвин Фарар. Нафтовий корабель ударив своїм зелізним дзюбом на деревляний вітрильний з такою силою, що розрізав його немовби пуделко сірників. На вітрильному кораблі, що їхав з ладунком дерева з Флориди, було тоді шестеро люда залоги. Всі вони кинулися в воду й були через якийсь час у поважній небезпеці через близкість потапаючого судна. На щастє, їх усіх виратувано.

ОБРАБУВАЛИ КАСІЄРА ФАБРИКИ СЛІПИХ.

СТ. ЛУИС, 13. грудня. — Невислідженнй досі розбишака напав на Джеймса Гафа, сліпого суперінтендента фабрики мітел, яку удержує стейтова комісія для сліпих, а в котрій працюють лишень сліпі, та зрабував від нього 200 долярів, які сей ніс на виплату сліпих робітників фабрики.

Розбишака наставив до сліпого револьвер та крикнув до нього: „Бачиш сей револьвер?" Гаф відповів: „Ні, не бачу. Я сліпий." На се розбишака: „То діткнися, а переконаешся, що я не жартую. Я вбю тебе, як будеш спротивлятися. Віддай гроші." Сліпий став проситися: „А що я возьму сліпим товаришам, які собі сю заплату заробили?" „Се мене не обходить," сказав грубо розбишака.

ДР. ЕВГЕН ЛЕВИЦЬКИЙ ПОМЕР.

З Відня повідомляють, що там помер дня 21-ого падолиста с. р. відомий український парляментарист, віденський адвокат, бувший начальний редактор „Діла", бувший посол до австрійського парляменту і представник влади Західної України у Празі.

Покійний прожив 55 літ.

БАТЬКО ВБИВ ДИТИНУ-СНОВИДУ.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., 13. грудня. — Антоні Карбоне пробудився нагло зі сну сеї ночи й побачив у своїй комнаті серед темноти якусь білу постать. Думаючи, що се розбишака, Карбоне витягнув зпід подушки револьвер та вистрілив до постаті. Постать скрикнула і впала на землю.

По крику батько пізнав голос власної дочки Рози. Замітив світло й справді побачив свою дочку, тяжко покалічену. Батько в розпуці покликав лікарську поміч зі шпиталю, а самий пішов на поліцію донести на себе як на вбійника власної дочки.

Дівчина дістала постріл в рот, і лікарі не роблять надії на її виздоровлення. Вона здавна була відома межи сусідами, як сновида; деколи в сні вона заходила навіть до чужих мешкань. Поліція приняла невинність батька, і його не задержувала.

ДОВІРОЧНА НАРАДА В ГАЛИЧІ.

Дня 8. листопада 1925 р. відбулася в Галичі на Залукві довірочна нарада в справі земельної реформи. Зібраних було понад 100 людей, які після вислухання реферату д-ра Володимира Левицького, адвоката в Галичі, про постанови польського проекту земельного закону, ухвалили відомі резолюції та підписали протест проти ухвалення кривдячої український нарід земельної реформи некомпетентною до цього установою.

Віче в тій справі не могло відбутися ізза недостачі відповідного льокалю.

УБИВ НАЙМИТА, ДІСТАВ 5 ЛТ.

Мусомін, Саск., 28. падолиста. — Тутешний суд засудив фармера К. Б. Фідера, з Флемінґ, на пять літ вязниці за убиття вистрілом з рушниці свойого наймита А. А. Ібенфельда. Оскаржений міг був бути засуджений на тяжку кару, або навіть на смерть, але він заявив під присягою, що убив Ібенфельда в самообороні. Фідер зізнав, що коли сказав присутньому в стайні Ібенфельдови, що більше його не потребує і відвезе на стацію, то Ібенфельд сильно розлостився і вхопивши ґралі йшов до Фітера. Фітер пустився утікати, але з великого страху не міг відчинити скоро дверий. Зобачивщи-ж коло дверий рушницю, він вхопив її, вцілився до Ібенфельда і випалив. Доперва по хвилі прийшов Фідер до притомности і пізнав, що убив Ібенфельда.

20,000 АМЕРИКАНСЬКИХ АВТОМОБІЛІВ БУЛО В МАНІТОБІ.

Секретар Манітобської Моторової Ліґи оповістив недавно, що протягом біжучого року прибуло до Манітоби на короткий побут 20 тисяч американських автомобілів. Це число автомобілів є о 40 процент вище від торічного. Манітобських автомобілів було в Америці коло шість тисяч.

Коли припустити, що в кожнім автомобили було пятеро осіб, то вийде, що протягом року сто тисяч Американців звиділи Манітобу. А коли знова припустити що кожна американська особа стратила в Манітобі лише пятку, то це значить, що Манітоба одержала від американських туристів пів міліона долярів.

НОВИЙ РЕКОРД ЛЕТУНА.

Французький летун Боссутро знявся на своїм величезнім літаку, з вантажем 7,000 кільоґрамів в одній годині і 12 хвилинах на висоту 3,500 метрів. Самий літак важив 14,500 клг.

50 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ НА КІНСЬКІ ПЕРЕГОНИ.

Оттава. — В таких містах як: Торонто, Монтреал і Віндсор видали люди на вгадування кінських перегонів коло 50 міліонів долярів протягом біжучого (1925) року. Точна сума є $49,867,765. Днів, в яких відбулись перегони коней, було 344. За самий вступ на місце перегонів було заплачено людьми $1,718,523,99. Понад 3¼ міліона долярів одержано було за так звані „парі мючуел" тікети.

Хто отже, каже, що в Канаді люди бідні, той дуже помиляється. Помиляється і той, хто думає, що в кінських перегонах беруть участь тільки богачі.— Богачі мають коні, які переганяються, а біднійші люди, чорнороби, видають свій послідний цент в надії, що виграють більшу суму грошей.

Про це ми знаємо з достовірних жерел.

ВІДКРИТТЯ МОРСЬКИХ ГІР.

Лондонські ґазети повідомляють, що до Лондона наспіли вісти з Південної Африки, що командант німецького корабля „Метеор" сповістив, що підчас подорожі відкрив незнані підморські гори довжиною 40 миль, а від побережа около 1100 миль далеко. Верхи гір знімаються 3,000 метрів від дна моря а найвисший шпиль вистає 500 м. над поверхнею моря. Дальше повідомив, що поза півд. американським побережам і африканським натрафив на досі незнані підморські гори, в які вдаряють підморські струї.

АРХІВ ДОБИ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.

У селі Забілоче (біля Радомисля) на Волині найдено архив часів Богдана Хмельницького. Дуже інтересна та його частина, що містить переписку з московським „приказом" і польським урядом. Ґазета „Красный Архив" підкреслює, що цей новодідкритий архив має величезне значіння для історії України. Відкрив його проф. Білецький. Велику ціну мають також спомини очевидця про похід Богдана Хмельницького.

Чічерін не вірить в Ліґу Народів і локарненський договір.

ЛОНДОН, 12. грудня. — Російський советський комісар закордонних справ Григорій Чічерін тепер на лічению в Ір (HYRES), в південній Франції. Туди поїхав кореспондент тутешньої часописі Обзервер на розмову з ним про міжнародні питання.

На його питання Чічерін так відповів:

„Я заперечую, начеб Ліґа Народів була орудником світового мира. Ліґа Народів не може прискорити вирівнання ріжниць між советською Росією і другими державами, бож Ліґа Народів се тісамі держави, що доселі не хотять признати советської влади в Росії. Впрочім, советська влада не годиться із засадою Ліґи, що одні держави можуть змушувати другі. Вкінці, є між державами з Ліґи і такі держави, що держать території советської Росії під своєю окупацією, а всі ті держави укупі разраз запрошують советську Росію до Ліґи Народів. Та самеж із тих причин советська Росія туди не може пійти.

„Щодо розоруження то советська Росія була перша з держав, що по скінченню світової війни заявилась офіціяльно за всесвітнім розоруженнем. Власне одержав я звідомлення про останню промову голови совета народніх комісарів Алексія Івановича Рикова, котрий заявив просто й отверто, що советська Росія готова не тільки скасувати армію, але і знищити увесь военний промисл, якщо на повне розоруженне згодяться теж всі другі держави. Але советська Росія пристане і на загальне частинне розоруженне. Ся наша готовість до розоруження се не розмах красноріччвости, але основне становище советів у відношенню до світа: Ми все відкидали і відкидаємо політику завоювання, а потребуємо армії і военної фльоти єдино для оборони.

„На локарненський договір советська влада глядить з острахом, бо ще не знає, що він принесе для справи мира. Я годжуся з поглядом, що Локарно се зачаток, але питаюсь: Зачаток чого? В усякому разі, з Локарном чи без Локарна, ми хочемо дійсного мира й усунення ріжниць, які можуть довести світ до нової війни. Ми з усієї душі готові приєднатись до акції за всесвітнім миром. Ми бачимо, що нова війна може вийти з того, що одна сторона все дає, а друга все забирає, бо помиренне може прийти лищ на основі, що обі сторони дають і беруть. Сю засаду, думаю, розуміють Анґлійці, бо вони вірять у дійсність і факти. Советська влада занадто реально глядить на світ, аби теж сього не розуміла. Тому, по мойому, немає перепон для вирівнання ріжниць і заключення мирового договору між советською Росією й Анґлією.

ЧИ АНҐЛІЯ БАНКРОТУЄ?

ЛОНДОН, 12. грудня. — Редактор тутешньої часописі Обзервер, Дж. Л. Ґарвин, відповідає на критику економічного становища Анґлії, вашинґтонським редактором Джорджем Гарві (бувший американський амбасадор в Лондоні).

Гарві писав, що Анґлія економічно банкротує. На се відповідає Ґарвин, що він передчасно співає Анґлії вічную память, і завважує:

Анґлія тепер у фінансовій скруті, се правда, але одною з головних причин сього те, що Анґлія платить Америці военні довги, та аліянти анґлійському урядови не платять. І тепер Анґлії, яка 5 разів біднійша від Америки, недостає річно до $400,000,000.

А одначе Анґлія має моря, пристані, землю, земні скарби і 40,000,000 народу, який поступає у просвіті, а також видні уми серед нього, і тому Анґлія ще й набудуче останеться великою продукуючою і продаючою країною.

А позатим ми (Анґлійці) віримо, що Велика Британія буде ще більша ніж колинебудь, бож вона має богаті кольонії, світову торговлю, нафтовий і ґумовий промисл і тепер наново назбирує капіталу, хотяй платить подорозі.

Вкінці, каже Ґарвин, набудуче Анґлія не буде сама, а будуть Злучені Держави Европи, бо до сього спонукають Европу економічні вимоги.

ФРАНК ЩЕ ПАДЕ.

ПАРИЖ, 12. грудня. — Сьогодня на тутешній біржі упав франк до 3 і пів американського цента.

Се викликало паніку у фінансових кругах, бо правительство укладало новий буджет у франках висшої вартости і тому теперішніх меньше вартних франків требаб більше. Іншими словами, правительство мусіло би знову підвисшити буджет і так підвисшувати в безконечність.

Через сю скруту паперового франка може упасти міністер скарбу Дюшер, а навіть і цілий кабінет Бріянда.

САМОВБИЙСТВО РОСІЙСЬКОЇ СПІВАЧКИ.

БЕРЛІН, 11. грудня. — Недавно утопилася в Швайцарії талантлива російська співачка й акторка Зінаіда Юревская.

Причиною самогубства була крайна нервовість і бідованне.

Вона дістала запрошенне співати в Метрополітен Опері в Ню Йорку, але писмо прийшло 10 днів запізно і вона не дістала того потішення, яке може було-б відтягнуло її від згуби.

НОВИЙ ПРИЯТЕЛЬ РОСІЇ

З приводу свого приїзду в Лондон на підписанне трактату з Локарно мав польський міністер заграничних справ Скшиньскі з англійськими газетярами розмову, яку й розтрубіли по всему світу.

В сій розмові пан Скшиньскі не сказав нічого нового. Про все, що він сказав, давно вороб'ї щебечуть. Коли справді повторити його слова, то хиба на те, щоби його словами підтвердити факти, які дехто думає заперечувати.

Відповів він межи иншим на питання, які відносини межи Польщею а большевицькою Росією. На се питання він сказав, що відносини межи Польщею а Росією зовсім приязні.

Докладні свої виводи він пояснив так:

„Покищо питане відноситься виключно торгового обміну. Ми певні, що вже в найблизчій будучности викінчуть свої роботи комісії, які тепер працюють над текстом польсько-російського торговельного договору".

Запитаний, що саме Польща думає торгувати з Росією, Скшиньскі відповів, що Росія зможе закупити в Польщі ткацькі вироби.

Ся заява замітна з двох боків. Наперед зі сторони Поляків вона замітна тим, що Поляки весь час голосили світови, що вони є природні й непримиримі вороги Москалів. Вони й на тій основі навіть дістали були від аліянтів і Вилсона дозвіл воювати проти галицьких Українців, що мовляв такою війною вони ставлять заборолο походови большевизму на Західну Европу. Тепер сі самі заклятущі противники большевизму перед цілим світом чванькаються, які то гарні в них любовні зносини з Москвою, та які то кращі вони стануть ще, заким сонце зайде.

Замітна ся польсько-московська любезність і з московського боку. Большевики потратили певно міліони рублів, здертих тяжкими насильствами з українського селянина, на те, щоби при помочи українських агентів доказати українському народови, що одиноким оборонцем українського народу є большевицькі комісарі в Москві. Власне сі агенти в час приїзду пана Скшиньского в Америку розрепетувалися були на все горло, що мовляв вони одинокі обороняють як слід український народ перед Польщею, бо вони одні, чи перші, „протестують проти Скшиньского". Тепер власне сей самий Скшиньскі величається своїми наскрізь приязними відносинами з большевиками в Москві, говорить про те, якто тяжко працюють ріжні польсько-російські комісії, якто вони скоро покінчать свої спільні праці і якто гарно вони заживуть миром і ладом, по сусідськи. Що найцікавійше з усего, то те, що кілька місяців тому большевицькі агенти в Америці горлали, що вони своїми простестами не дають пану Скшиньскому роздобути для Польщі нової позички в американських банкирів, а тепер сам пан Скшиньскі каже, що Польща певно дістане позичку в Америці власне на основі свого приязного відношення з Росією. Мовляв, сим Польща докаже, що вона сховала меч у похву, та взялася до плуга й машини, і тому вона заслугує собі на поперте зі сторони американських банкирів.

Справді, колиб провідники большевицької агітації в Америці були чесними оборонцями українського народу, то вони тепер скликалиб віча та запротестували проти того, щоби їх покровителі в Москві знова ділили українську шкіру межи Росію й Польщу. Та відомо, сего можнаби ждати від чесних українських большевиків, а не від платних наймитів Москви. Платні наймити мусять відати на пана Скшиньского, поки пан Скшиньскі їде осібними саньми та в другий бік, як товариш Раковський або Иоффе, коли однак товариші звитаються з паном, тоді, відомо, собачий обовязок звинути хвіст під себе та ластитися до того, з ким пан ласкаво говорить.

Та собаки собаками, а пану Скшиньскому та товаришам Раковському чи Чічеріновi таки належиться деяка подяка, хоч за те, що ще раз пригадали українському народови, звідки йому ждати свого національного визволення. Минувшина розбила як пусту миляну баньку надії на визволення з ласки середних держав, а відтак надії на визволення з ласки аліянтів і Вилсона. Теперішність на наших очах розбиває сподівання визволення з рук Польщі, чи з рук Росії, большевицької чи монархістичної. Всяке визволення мусить бути овочем тяжкої праці самого визволяючогося народа, його обеднаної боротьби проти всіх його гнобителів.

АКЦІЇ ЗЕМЕЛЬНОГО БАНКУ У ЛЬВОВІ

Далі закупили акції Земельного Банку Гіпотечного у Львові:

БРУКЛИН, Н. Й.: Василь Тижник 5 акцій за $25, Стефан Тижник 5 акцій за $25, Дмитро Тихий одну акцію за $5.

НАЙЄГЕРА ФОЛЗ, Н. Й.: По дві акції, або по $10, зложили: Бр. Покрови св. Богородиці, Іван Борак і Мих. Гупайло.

СПРИНГ ВЕЛІ, Н. Й.: Укр. Тов. Просвіта за $10, по одній акції купили: Кость Роговський, Андрій Кашинський, Стефан Москаль, Ілярій Сивенький, Мик. Загадайко, Кость Ільків, Павло Бандура, Іван Кріль і Іван Брега.

КЛІВЛЕНД, О.: По одній акції: Михайло Бурко, Іван Сподар і Микола Пекний.

КОГУС, Н. Й.: Дві акції за $10 купив Петро Ракочий, а Гриць Недільський одну акцію.

ЮТИКА, Н. Й.: Бр. св. Петра і Павла, від. 58 У. Н. С. 4 акції за $20, Петро Ликтей три акції за $15, Укр. Парохія св. Петра і Павла дві акції за $10, по одній акції: Василь Лисогір, Лука Гарматюк, Михайло Кіман, Михайло Кочинащ.

СТЕФФОРДВИЛ, КОНН.: Стенлей Ничай дві акції за $10.

ПАТСВИЛ, ПА.: Дмитро Ґнап одну акцію за $5.

МИЛВИЛ, Н. ДЖ.: По одній акції: Іван Копитко і С. Пелехатий.

ЕМБРИДЖ, ПА.: По дві акції: Магдалина Ортинська і Антін Підуфалий.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.: По одній акції: Кирило Дацків і Володимир Богачевський.

Гроші на акції вислано через ОБЕДНАННЄ.

ПО КОНФЕРЕНЦІЇ В ЛОКАРНІ

II.

Коли хто причинився до того, що Німеччина винесла з Локарна зглядно досить значні користи — то була це передовсім Англія. Вонаж то головно помогла у Версалю до того, що Франція стала найсильнійшою мілітарною державою на світі.

Але це безумовно не є Англії на руку. Впрочім і Англії і Франції залежало на тім, щоби Німеччину відтягнути по змозі від всякого порозуміння з Совєтським Союзом, або як цілий світ його (і слушно) називає— із Росією. Шість років тому не було і мови, щоби таку явногрішницю як Німеччина припустити до „Союза Народів". А тепер ждуть на це члени антанти мов на спасенне, бож це після їх думки мусить союз Німеччини з Росією, заключений в Рапольльо, зробити цілком ілюзоричним.

І тому не диво, що Німеччина вийшла з нарад в Локарні з цілком можливими а навіть вдоволяючими здобутками.

Представляються вони ось як:

1). Усі спори з версайського договору та з порозуміння в справі надрайнської землі підпадають під мировий суд. — Часи примусових „санкцій" (екзекуцій, як нпр. було з обсадженнєм Рурщини) проминули. Навіть коли би Поанкаре наново прийшов до власти, то він не міг би вже довільно предприймати проти Німеччини карних кроків.

2) Англія і Італія дають гарантію за західний договір. Вони є на будуче зобовязані не лиш боронити Францію проти нападу з боку Німців, але також Німеччину проти нападу з боку Французів. Іменно гарантія з боку Англії має прямо історичне значіння, так як Англія ніколи ще на протязі цілої своєї історії не приймала на себе такого зобовязання.

3) Узгляднено сумніви Німеччини що до її приступлення до „Союза Народів". Іменно подано автентичне пояснення артикулу 16-го статутів того Союза, після котрого на випадок війни Польщі з Совєтами Франція має право перевозити свої війська через німецьку територію. Те пояснення випало на користь Німеччини і вона навіть на випадок приступлення до „Союза" буде могла вилучити себе від обовязку екзекуції проти Совєтів. В цей спосіб дано Німеччині можливість задержати добрі зносини з Совєтами а рівночасно вона тим послідним доказала, що не хоче поза їх плечима лучитись з другими державами проти них. Німеччина отже незадово вступить до „Союза Народів", котрий через це зискає лише на своїм впливі та повазі. Річ очивидна, що Німеччина буде тоді також забирати голос і в справі того, о скільки поодинокі члени „Союза" — як нпр. Польща сповняють свої обовязки зглядом національних меншостий (як нпр. Українці та Білорусини). А з Польщею — вона буде все мати непоглагоджені порахунки, а то за Данціґ, коритар та за Горішний Шлеск.

4) У договорі що до границь на заході — ті держави, що беруть у нім участь, гарантують собі взаїмно за свої границі. Договори, котрі заключила в Локарні Німеччина з Польщею, а осібно з Чехословакією не обіймають гарантії за границі. Німеччина буде отже могла в мирній дорозі жадати ревізії своїх східних границь, то є від Польщі. Франція задумувала первісно дати свою ґарантію за договори Німеччини зі східними державами так, як Англія дала ґарантію за пакт західний. Однакож німецька делеґація таки переперла, що Франція той свій первісний плян понехала.

Крім того поставила Німеччина в Локарні цілий ряд до- [illegible]

І так перша райнська, так звана кельнська цона (від м. Кельн) має бути опорожнена, в другій і третій цоні (области) мається зменшити число окупаційного війська до половини, а чорне (негритянське) військо має бути забране пріч. Також речинці обсадження другої і третої цони мають бути скорочені, а цілий режим у них— злагіднений. Вправді усі аліянтські міністри спротивились тому, щоби цего рода зобовязання на письмі устатили, однакож устно прирекли, що ті домагання будуть узгляднені. В найблизших тижнях покажеться оскільки ті приречення будуть додержані. А хотя від часу нарад в Локарно вже кабінет у Франції змінився, то всеж таки Бріян є і надалі міністром справ заграничних, а він чейже з рота холяви не зробить! Бож від уступок аліянтів в надрайнському краю буде зависіти доля локарненських договорів взагалі. Вониж мусять бути підписані в Лондоні вже 1. грудня ц. р. отже до того часу мусить прийти у тім краю до важних і очивидних змін. Инакше Німці готові тих договорів не підписати тимбільше, що в Німеччині т. зв. партія Дайчнаціоналів відкликала вже своїх міністрів з кабінету Лютра власне по причині локарненських договорів. Однакож так канцлер Лютер як і міністер заграничних справ Штреземан не сумніваються що антантські міністри виповнять свої устні приречення. Чемберлен і Бріян, котрі ужили всього свого впливу щоби договори локарненські прийшли до скутку і тимчасово підписані зістали — чейже не будуть самі нищити вислідків своєї власної праці.

Ціна, яку має заплатити Німеччина за позискані в Локарно здобутки, є торжественне признання територіяльного „статус кво", яке договір у Верзалю усталив для західних границь Німеччини і це означає зречення Ельзасу і Льотрінгену, здобутого на Франції 1871 року.

Ті дві провінції є переважно — що до людности німецькі (головним містом одної з них є Штрасбург — як бачимо вже з назви німецке місто), а зрабував їх ще з кінцем 17. віку французький король Людвиґ XIV-ий. Зречення того рода є для Німеччини дуже болізне, але воно відповідає лише фактичному станові річей. Відобрати ті краї від Франції моглаб вона лише про помочи великої армії, а її вона не має!

Нераз вже підписувано міжнародні договори з тим додатком, що вони мають обовязувати „на віки". Але помимо того вони тревали звичайно лише дуже коротко. Так званий „західний (головний) пакт" заключений в Локарні не має навіть того означення, хоч не має також клявзулі дозволяючої на виповідження. Він містить однак постанову що можна його уневажнити більшістю голосів Ради Союза Народів.— Але така ухвала є докищо цілком неможлива і тому і зреченнє Німеччини дотично тих спірних країв є рівнож „докищо" важне. Вона фактично зрікається лише провадження війни, що для неї є тепер і так неможливим.

Впрочім так звані „дайчнаціонали" (партія буржуазійно-монархістична) невдоволені є не лише тим „західним пактом", але також договорами, котрі Франція заключила в Локарні з Чехословаччиною та Польщею. Іменно Німеччина має вступити у Союз Народів а тоді як-же це буде виглядати, що є якісь спеціяльні військові договори межи одною групою членів того Союза звернені проти иншого члена того Союза. Але це Німеччини зглядно її уряду не бентежить.

Іменно і ті спеціяльні договори підпадають під оречення [illegible]

бо Чехословаччиною а Польщею або Чехословаччиною має рішити Союз, хто є зачіпною стороною.

Колиж би Франція еще перед рішенням Союза або навсупереч його постанові — переступила німецьку границю — то тоді Англія яко один з ручителів західного пакту мусіла би взяти Німеччину під свою оборону.

Кирило Трильовський.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

МІННЕПОЛІС, МІНН.

Панахида по примірнім громадянині і збори тов. „Просвіта".

В нашій громаді помер всіми шанований і люблений громадянин Петро Проскурняк. Був це чоловік доброго серця і мав велику любов до свого народа та рідного краю. Радо давав жертви на всі народні цілі і підпирав всяку народну роботу. Коли в своїм часі зачалася в Америці акція з бондами Позички Національної Оборони, покійний перший з нашої громади, коли ще ніхто другий і не думав про це, вислав $50 на український бонд. Купив і ніколи того не жалував, а тішився, що міг хоч тими центами допомогти нашим братям вести дальшу визвольну боротьбу.

Коли ми приступили до набуття Українського Дому „Просвіти" в нашій громаді, покійний жертвував на ту ціль $50, за що вписано покійного в архів товариства як почесного члена.

Щоби пошанувати його память зійшлася в день подяки громада наших місцевих Українців на панахиду по покійнім. По панахиді зібрано на внесення О. Шабатури $14.75 для інвалідів в краю. Жертвували по $1: о. Д. Кришка, І. Сухорович, Н. Кіт, І. Шміґановський, А. Кікта, Р. Пех, Н. Бойко, Н. Денис, А. Проскурняк, К. Сокіл, І. Олійник, Р. Бачинський, В. Сопотюк; по 50 цнт.: О. Шабатура, К. Кузів, Ґ. Кікта, а М. Харчишин 25 цнт.

Дня 6. грудня відбулися місячні збори Українського Дому „Просвіти", на які уряд товариства запросив д-ра В. Колодницького, що то недавно приїхав до нас з краю. Дорогий гість виголосив до нас дуже гарну промову, яка перенесла нас хоч на хвилю в наші рідні сторони, яка піднесла в нас духа та додала нової віри і нового завзяття до дальшої боротьби свого народа. Д-р Колодницький підніс ще вагу наших орґанізацій на чужині, які гуртують наш нарід та не дають йому перед часом тут пропадати національно. На конець візвав американську еміґрацію до дальшої жертволюбивости, бо нею одною в теперішньому часі приносимо найбільшу користь рідному краеви.

Уряд товариства „Просвіта" складає цею дорогою д-рови Колодницькому щиру подяку за виголошені слова отухи та певний того, що при його участи піде тепер народна робота в Міннеаполіс ще краще як це було досі.

Народний податок за падолист виносив $6.50. Зложили: А. Проскурняк $2, по $1: Й. Литвин, Р. Пех, С. Стібак 75 ц.; О. Шабатура 50 ц.; по 25 ц.: І. Шміґановський, Т. Мамчук, Т. Друк, Т. Квасний і Ф. Пікула.

Разом зібрано з жертвами на інвалідів $21.25, які відіслано до Обеднання.

І. Шміґановський.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Гарний примір для других.

Гром. Данило Яворський переслав через Обеднанне $4 і пише: „Хвальне Обеднання. Посилаю Вам $2, щоби Ви вписали за них в члени тов. „Просвіта" у Львові мого брата Івана [illegible] ло Підволочиск. За других $2 хотівби я запреномерувати братови (український часопис в краю. Пішліть їх до тої ґазети, яку вважаєте, що буде відповідна для сільського господаря. Таку, щоби писала дещо з господарства, про то, що діється в світі та про те як живеться нашому народови".

От то розумний спосіб освідомлювання нашого народа! Тисячі американських Українців повинні робити такі несподіванки своїй рідні в краю.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

З гостини для інвалідів.

На гостині в гром. Стефана Кот зібрано на зазив Івана Мікули $20, які призначено для наших інвалідів і вислано до краю через Обеднання. Жертвували по $2: Юрій Гук, Петро Маційовський, Еміль Файфер, Андрій Кіраш, Микола Пігура, Василь Сайчук, Микола Ващищин, Михайло Варан, Петро Захарейчук і Іван Мікула.

Гість.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинокe число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Загряниці:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ВСЕСОЮЗНА АКАДЕМІЯ НАУК І ВСЕУКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК.

Кореспондент харківських „Вістей" мав розмову з проф. Яворським, завідуючим Головнаукою на Україні про становище і майбутню ролю Всеукраїнської Академії Наук у звязку з переміною російської Академії Наук у Всесоюзну. Проф. Яворський сказав між иншим: „Що до становища нашої Української Академії Наук у сучасному й майбутньому, то неоправдані є побоювання декого з громадян, що, мовляв, проголошення Союзної Академії Наук обмежить наукову діяльність Української Академії Наук. Я думаю, що саме навпаки й тепер сфера діяльности Української Академії незвичайно пошириться; вона матиме нині змогу у всіх напрямках використовувати здобутки Союзної Академії для дальшого поглиблювання й поширювання їх в умовах української дійсности, а тим самим піднести українську культуру на належну височінь. Питання йде тут не про розмежування наукової праці в окремих національних республиках, а про координування багатійших загальних дослідів їх у конкретних місцевих умовах. На святі роковин Російської Академії багато вчених цікавилось науковою працею на Україні. Цікавилися особливо представники східної науки. А деякі з них рішили навіть як найтіснійше звязатися з українськими науковими установами. Моє перебування на ювилеї у характері представника українського уряду використав я для широкої інформації про наукове й культурне життя на Україні. Зокрема пощастило мені одержати згоду від декількох видатних наукових робітників приїхати для постійної роботи на Україну".

ЗАСУД БУВШОГО РОСІЙСЬКОГО КНЯЗЯ.

Князь Голіцин, бувший заступник голови царської думи, на виставці декоративного мистецтва у Парижі завів суперечку з поліцаєм а навіть замахнувся на нього. Його присудили на 25 франків кари. Мабуть узяли на увагу те, що він не є вже князем і що в новій своїй ролі, як власник сербо-хорватського ресторану у Парижі може поводитися з поліцаєм трохи грубше.

СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ В НЮ ЙОРКУ

Память проголошення Української державности в старім краю стає у нас, американських Українців, традицією. З окрема, се треба сказати про Ню Йорк. Без пересади можна сказати, що в Ню Йорку день Першого Падолиста є вже справді національним святом, з піднесеним настроем, з загальним почуттям, що всіх нас обєднює спомин незабутньої хвилі та віра і надія, що недалекий час, коли вся українська нація буде вільна і свобідна, своїм господарем у своїй хаті, в незасимій соборній Україні.

І сего року отсе свято випало в Ню Йорку справді святочно, одним словом величаво, як справдішна народна маніфестація.

Як минулого року так і сего року керму свята обняв „Союз Українських Народних Товариств міста Ню Йорку". В святі взяли участь слідуючі організації: „Українське Жіноче Товариство Опіки над Інвалідами", „Союз Українок в Америці", „Українська Жіноча Поміч в Ню Йорку", „Український Народний Дім", Т-во „Вільні Козаки міста Львова", Братсво „св. Володимира", Т-во „Зоря", Т-во „Вільність в Америці", Т-во „Запорожська Січ", Т-во „Жеребецька Любов", Т-во „Чорноморська Січ", „Українська Школа", Т-во „Богородчани", Т-во „Теребовельська Поміч", Братство „св. Михаїла", Т-во „Тисьмениця", Т-во „Скалат", Т-во „Могильниця" і Т-во „Снятин".

Свято почалось богослуженнем в церкві св. Юрія при Іст 7-мій вулиці. Величаву Службу Божу відправили о. сов. П. Понятишин і о. А. Павляк. По Службі Божій наступила панахида за героїв, погибших за волю України, а опісля о. А. Павляк виголосив патріотичну проповідь, завзиваючи присутних до жертв на тих, що в борбі за волю України стратили своє здоровлє і є сегодня безпомічними інвалідами. Заряджена в церкві на сю ціль збірка дала $80.33.

Богослуженнє скінчилося около години першої сполудня і зібраний нарід став висипатися на улицю, де вже зачав уставлятися **святочний похід.**

Уставкою походу кермувала „Чорноморська Січ". Похід уставився, як слідує: на чолі походу, як його почесні провідники ішли, два члени бувших українських правительств, що брали самі участь в творенню української держави, др. Лонгин Цегельський і полковник Володимир Кедровський, як також о. сов. Петро Понятишин та голова „Союза Українських Народних Товариств міста Ню Йорку" п. Тимко Мілещук. За ними слідувала двійка дівчат з „Чорноморської Січи" в січових одностроях, що несли бронзовий вінок в память поляглих героїв. За вінком машерувала колюмна „Чорноморської Січи" під національним прапором, в одностроях та під проводом енергічного отамана Івана Гриника. Дальше слідували: походня музика, що грала українські марші, шкільна дітвора числом чотири і пів сотки чвірками під проводом своїх учителів, далі жіноцтво в кільканайцятьох відділах, в цьвітистих українських строях; дальше організації „Союза" під проводом своїх виділів, з розвиненими прапорами, а на кінци дальші відділи мущин. Разом у поході взяло участь поверх півтора тисячі людий. Похід поступав семою вулицею аж до другої Евні, другою Евнею до 8-мої вулиці, осмою вулицею до Евні А, Евною А до третої вулиці, третою вулицею до другої Евні, другою Евнею до шестої вулиці і закінчився під „Українським Народним Домом".

Під „Українським Народним Домом" похід розвязався. Діти під проводом своїх учителів пішли до парохіяльної галі, де свято. Пп. учителі, Андрій Микитяк і Осип Стеткевич в коротких промовах вияснили дітям значінне свята, а діти відспівали під проводом п. Осипа Стеткевича патріотичні пісні. За тим слідувала збірка між шкільною дітворою на маленьких сиріт по борцях за волю України, яка принесла $44.50.

Тимчасом саля „Українського Народнього Дому" виповнилася по самі береги. На сцені по середині виднілась умаєна могила з хрестом, а вінок, несений в поході, завішено на хресті. На могилі красувались живі цвіти. По обох боках могили стояло чотирох Січовиків, бувших жовнірів української армії, з крісами при нозі, в позиції „позір". Против сцени рядом лавами витягнулись Січовики в одностроях, також переважно бувші жовніри української армії. По обох крилах лісом станули прапори організацій. На сцені засіла президія „Союза Українських Народних Товариств", а за нею рядами голови українських організацій, беручих участь в святі.

Маніфестаційне віче отворив голова „Союза" п. Т. Мілещук, короткою промовою, взиваючи присутних відбути віче так величаво, як величаво випав похід. Хор Січовиків відспівав жалібну пісню „Ви жертвою впали". Голова уділив з черги голосу промовцеви др. Л. Цегельському.

Бесідник зазначив, що отсе свято, хоч обходжене 1. падолиста, в день, коли проголошено галицьку державу, є всеукраїнським святом, бо всі ми маємо на думці лиш **незасиму, соборну Україну, одну, нероздільну від Карпат по Кавказ.** Коли святкуємо свято української держави саме 1. падолиста, то лиш тому, що ми, будучи в значній більшости Галичани, живійше розуміємо то, що доконалось в нащій части України. Але як Галичина обєдналась в одно тіло з Великою Україною, так і ми не святкуємо свята галицького, але свято української держави взагалі. Бо ціль наша лиш **вільна, соборна Україна.** Власна держава має для кождого народу велике значінне. Хто каже, що не хоче власної національної держави, коли вона не по його соціяльно-політичним ідеалам, той працює для чужого панування над своїм народом. Українським селянам цілком не солодше від того, коли над ними замісць царської Росії панує советська Росія; коли українські податки і рекрути ідуть в руки російських комісарів замісць російських ґубернаторів. Своя держава, хоч-би буржуазна, се своя культура, своя школа, охорона своїх горожан на чужині, се охорона свого промислу і торговлі, се своя армія і своя дипльоматія. Внутрішній лад у своїй державі лекше змінити по волі робучих мас народу, чим в чужій. Лиш нікчемні, рабські племена не стремлять до власної держави і заслугують на те, щоби їх другі доптали. Українці тому не здобули независимої, вільної України, бо велика пора заскочила нашу націю неприготовленою. Не чужі нам винні, не Вилсон, Франція чи Польща — бо вони нам не няньки, а ми не немовлята — але ми самі, наша байдужність, незгода, партійне засліплення, анархізм. Не звалюймо вини на провідників, бо нарід має таких провідників, яких заслугове. Як провідники були слабі, то зрілий нарід повинен був скинути їх і поставити инших. Ми всі винні, весь нарід, що не поперли своєї справи, як слід. Хто инакше каже, є демагоґ — хлополап, що не виховує мас на горожан, а на безкритичну товпу. Коли хочемо в будуччині бути вільні та обєднанні, то треба нам освідомитись та щоденною народною працею мостити шлях до волі. Клеветами, пустими сварками, вічним критикованнем для задоволення о-

збудуємо. Се лиш на користь ворогам України. Нарід мусить мати провід інтеліґентної кляси. Ще ніколи темні маси не сотворили держави. Нарід, що не хоче признати проводу своїх інтеліґентних кругів, мусить стати рабом чужинців. Так усе бувало, у всіх народів. Першим условєм визволення є усвідомленне через власну школу, власну пресу, власні партії. Другим — організація власних сил у товариствах, кооперативах, банках і т. д. Третим — вихованнє характеру. Нікчемні, линиві, брехливі, [illegible] нездержливі держави не поставлять! Муншайном та картярством не побємо Ляхів чи Москалів.

Коли збудемось своїх хиб, а станемо свідомі, організовані, зеднані, характерні, сильні тілом, духом і економічно, тоді **соборна вільна Україна стане питаннем кількох літ.** Нація, що має 40 міліонів голов, лиш тому гне шию в неволи, бо сама внутрішно мало варта. Сорок міліонів свідомих і характерних людий ніхто не всилі заневолити. І ми вільними будемо! Наш нарід дозріває і росте духово на очах. Тепер свідомість розливаєсь по всій Україні. Коли вона дійде до останних закутин —

Встане Україна,
Світ правди засвітить,
І помоляться на волі
Невольничі діти.

Промову нагороджено громом оплесків.

Другий промовив отаман „Чорноморської Січи" п. І. Гриник, заохочуючи всіх вписуватись у лави Січовиків. Ціль „Січи" плекати боєвого духа, готовити борців за волю на слушну годину. „Січ" не мішаєсь в політику, бо її одинока політика є боротьба за волю України, за українську державу. Без армії нема волі, нема держави. І сю промову принято оплесками.

Почім голова п. Тимко Мілещук оголосив збірку на Інвалідів та на „Рідну Школу", яка дала $96.68. Збіркою занялися членицї жіночих організацій. Коли голова замкнув віче, присутні з піднесеним духом розійшлись домів.

Вечером о годині 8. відбувся в „Українськім Народнім Домі" святочний концерт. На програму зложились хори під батутою славного нашого артиста п. Миколи Карлаша, соля п-ні А. Троїцької, п. Л. Троїцького і п. Ординського, тріо пп. В. Андрієвського, К. Щита і Г. Павловського; квартет пп. Г. Павловського, П. Ординського, К. Щита і В. Андрієвського, скрипкове сольо п. В. С. Чосника, талановитого соліста-скрипака, студента нюйорського каледжу та промова.

Промова на святочнім концерті, виголошена полковником Володимиром Кедровським.

Бесідник зачав свою промову словами:

„Ви тільки що чули пісню: „Гей не дивуйтесь добрії люди, що на Вкраїні повстало". Пісня ця повстала ще в часи, коли майже триста років тому Україна переживала такіж самі часи, свідками яких були тепер ми. Тоді, за гетьмана Богдана Хмельницького, „український нарід піднявся до боротьби за свої політичні ідеали, створення своєї власної держави. Також і тепер, в наші часи нарід український до тої ж самої боротьби повстав. Коли придивитися до життя всіх народів, то ми побачимо, що воно не йде увесь час рівно, в ньому проявляються певні пориви, які вириваються бурею і страшним гураганом проносяться в житті тих народів, залишаючи на віки нестертий по собі слід. Такі пориви творять цілі епохи, творять свої ідеї, творять борців за ті ідеї і згодом на память і честь всіх тих чинників складаються цілі леґенди, епохи ті осяюються ореолом слави і тво-

разі, боротьби за державність українського народу. Традиція ця стає святим заповітом нащадкам тих героїв, що або полягли по могилах в боротьбі, або вмерли пізнійше.

Здавалося, що на передодні великої світової війни українська державна ідея похована. Але це лише здавалося, бо вона жила в глибині мас українського народу і виявлялась лише, як не зовсім ще уформлений інстинкт. Але прийшов відповідний час, зрушив ті маси до боротьби, до певної акції і відразу він перетворився в призабуту вже стару ідею. А як відомо, лише певні ідеї рухають народні маси в певному напрямку і вони примушують утворювать ті цілі епохи боротьби в них.

Українська молодь в Галичині з першого дня війни сміло написала на своїх прапорах „За Українську Державність". І серед тої молоді першим був, вічної і незабутньої памяти, Дмитро Вітовський. Знаючи, що держави будуються лише „кровю і залізом", та українська молодь почала творити військо, формуючи Українських Січових Стрільців. І на прапорах своїх **ті герої**, „Лицарі абсурду", як прозвали їх скептики та немощні духом люде, нездібні до активної боротьби і не вірячі в ту боротьбу, **написали:** „Не ридай, а добувай".

І ми в ці часи, коли хвиля активності українського народу покотилася з свого гребня [illegible]

імперативних для нас слів: „Не ридай, а добувай"!

І настала ніч першого листопада 1918 року, ці стрільці в старому українському престольному Львові здійснили свої ідеали, захопивши в руки українську прастару столицю Галицької України. Ні нам, ні нашим нащадкам, ні історії взагалі немає діла до того, чи залишився довго в українських руках Львів?! Але лишиться той факт, що несмертельні герої листопадової ночі, своєю кровію святою, не тільки піднесли українську державну ідею на західних українських землях знову до життя, але й перетворили її в довершенний факт. Тому вічна їм слава, тому імена тих героїв несмертельні!

Протилежно героям, бурхливі епохи породжують також инший тип людей, і я примушений це тут сказати завдяки специфічним нюйорським обставинам. Таких людей культурні люде і історія охрещує імнем безумного Грека, що спалив храм Діяни Ефеської, найдорощий витвір старого грецького духа, Геростратами. А спалив він той храм, аби хоч таким страшним злочином прославитись. Отже наші Герострати, які у великій боротьбі українського народа, із за своєї духової нікчемности, не змогли найти найменьшого місця, аби взяти участь в боротьбі того народу хоч-якунебудь, хоч негативно, тепер намагаються за- [illegible] памяти героїв, прагнуть

до того, аби ту память було забуто, а живих учасників тої боротьби обкидають жовчем і брудом, аби хоч тепер прославити себе.

Боротьба українського народу за свою державність, що розпочалась на наших очах, знову вивела український нарід на той шлях, куди він прагнув в часи всіх широких народних рухів, починаючи від часів утрати ним своєї державности: Київської та Галицько-Волинської. Вона знову повела український нарід, з новими силами, з новим запалом, до відбудови, реституції своєї незалежної держави.

Свято вірячи, що в цю епоху боротьби український нарід врешті здійснить свої державницькі ідеали, я закінчу словами пісню, яку склали українські вояки, коли були інтерновані нашим злодійським і зрадливим сусідом, Поляками:

„Покинь мій синочку ридати
Нехай ворон твоїх сліз не [пє, не пє!
Почуєш ти рідні гармати,
Побачиш ти військо своє, [військо своє!..."

Всі продукції святочного концерту випали справді артистично і публика їх оплескувала щиро, як також щиро нагородила промову п. В. Кедровського. Зокрема треба піднести продукції хору, котрі перевисшили все, що дотепер яким-небудь хором було запродуковане в сали „Українського Народнього Дому". Зі співом „Ще не вмерла" на устах учасники розходились домів.

* * *

Нюйорське свято справді було величаве. Ввесь день проведено святочно. Тисячі, що брали в тім святі участь — в церкві, в поході, на вічу чи на концерті — обєднались духом під кличем одної ідеї — независимости України, української держави!

Величавости свята не ослабило і те, що деякі вважали вказаним відтягнутись від него, тому, що нібито льокальне, галицьке свято. Очевидно — ся арґументація не видержує критики, а властивих мотивів сеї арґументації, котра впрочім не ослабила свята, треба шукати в природженій сварливости та хибнім поняттю партійности у деяких людий, чи ґруп. Ті, що відтягнулись від свята, забувають, що понад партіями стоїть нація. Що-ж до льокального характеру свята, то справді тяжко знати, котру дату признати загальноукраїнською. Прецінь, як на Великій Україні проголошено українську державу, то се було теж льокальне, бо не обнимало Галичини, Буковини, Закарпаття, Криму, Бесарабії, Кубанщини і т. д. Тут ходить о саму ідею державности, себто о утворення української держави взагалі. Отсе святкуєсь. Безперечно соборність є нашою цілею, але її не осягнула навіть злука Галичини з Великою Україною, бо значні части України були ще поза межами так утвореної одної української держави. Якби так держатись принципу тих опонентів, то хиба нема дати, котру можнаби признати загальноукраїнською. Тому така опозиція для опозиції не має найменшої рації.

Треба сказати, що Ню Йорк поступив наперед в порівнанню з недавною ще минувшиною дуже сильно. Сегодня українські школи в Ню Йорку висотою їх уровеня, числом дітвори і учительськими силами перевисшають без ніякого порівнання всі инші українські громади в Америці. В сали „Народнього Дому" мають ся що суботи і неділі свої вистави, концерти чи товариські забави. „Український Театр" є вже справдішною артистичною інституцією. Народні Свята — Шевченка і Падолистові випадають справді величаво. В збірках на старий край Ню Йорк веде перед в Америці і що до висоти збірок і що до їх постійности. Бувало, що деякі громади перевисшали Ню Йорк в збірках на деякі виїмкові цілі, але ніхто не перевисшає Ню Йорку в постійности і ріжнородности збірок. Люде в Ню Йорку не йдуть уже за хвилевим сентиментом, коли то наш чоловік розжалоблений промовою кидає на тацу, що має. В Ню Йорку дають люде постійно, а мимо того збірки не виходять менші, значить дає їх більше. Ось останнє свято дало на старий край $221.60.

Тимко Милещук.
Осип Брусак.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

НЮ БРІТЕЙН, КОНН. Бр. св. Петра і Павла, від. 254, повідомляє всіх членів місцевих і позамісцевих, що річний мітинг відбудеся 18. грудня, точно о год. 7.30 вечером в Українській Гали. На сей мітинг має явитись кождий член на означений час, бо є богато справ до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати свої вкладки в міс. грудни, бо на слідуючий рік довгу не будесь перетягати. тХо не вирівнає свого довгу і кари за баль, буде виключений з Бр. і У. Н. Союза. Буде вибір нового уряду на слідуючий рік і читанне нового статута, котрий є вироблений для добра Бр. і У. Н. С., і має увійти в життє від 1. січня 1926. Впов. члени, щоби ні одного не бракувало з аВс, позаяк справа є важна. Подаєсь до відома, що мітинги будуть відбуватися завсіди точно 7.30; хто прийде пізнійше, не буде мав голосу. Браття, послухайте просьби урядників і прийдіть як оден на річний мітинг, вписуйте свої жінки і діти до Бр. і У. Н. Союза. А тоді виженете біду до ліса, а до Вашої хати прийде саме щастє, а тим щастєм буде для Вас Славний Батько і опікун У. Н. Союз. — Неявившийся член на річнім мітингу без важної причини, буде караний 50 ц., а урядник 1.00. — Іван Шебеляк, предс.; Матвій Мазур, кас.; Юрій Зень, секр.

ПЛЕЙНС, ПА. Бр. св. Андрея, від. 48, повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбудеся на гали д. Михайла Нагребецького, 84 Рівер стр. Обовязком є всіх членів зійтись, бо буде справозданне з цілого року і вибір нового уряду. Бусь принимати нових членів до Бр. і У. Н. Союза. Мітинг відбудесь 18. грудня 1925. — И. М., рек. секр.

ВЕН ВУРГІС. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 240, повідомляє, що мітинг відбудесь о год. 7-ій вечер, дня 19. грудня, на фармі у Хухри. Буде вибір нових урядників. Просимо всіх членів прибути. Неявившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1.00. — Іван Палай, предс.; Іван Хухра, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, повідомляє всіх членів місцевих і позамісцевих, що річні збори відбудуться дня 19. грудня, о год. 7-ій вечер, в гали церковній. Обовязком кождого члена явитись на збори, бо є важні справи до полагодження. Буде вибір нового уряду на 1926 рік. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги. Неявившийся член підлягає карі. — О. Грицишин ,предс.; И. Тирчик, кас.; Д. Уреницький, поміч. секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 104, повідомляє, що річний мітинг відбудесь дня 20. грудня, точно о год. 2-ій пополудни. Кождий член має явитись. Буде справозданне контр. комісії і вибір нового уряду на рік 1926. Того самого дня Товариство буде обходити свого патрона св. О. Николая. Кождий член має явитись тончо о годині 9.30 рано. Походом підесь до церкви, де по Службі Божій відправиться панахида за померших членів нашого Братства. Кождий член, котрий неявиться, заплатить кару в сумі 2.00 дол. — М. Вітів, предс.; П. Шутш кас.; Г. Мисак, секр.

ЛОРЕЙН, О. Бр. св. Ів. Крест., від. 34, повідомляє своїх членів, що оратський річний мітинг відбудесь 20. грудня. На мітинг убуде спфавозданнє з рахунків а відтак вибори нового уряду на 1926 рік. Проситься членів явитись на тім мітингу, неявившіся підпадають карі після статута. — Б. Ф., предс.; М. Запотічний, секр.

МІННЕАПОЛІС, МІНН. Тов. Запор. Січ, від. 385, повідомляє, що річний мітинг відбудесь о год. 2.30 попол., в неділю, 20. грудня, в гали церковній під ч. 312 — 6th Ave. N. E. На порядку нарад є важні справи, як справозданне заряду за минулий рік, вибір нового уряду на рік 1926 та інші справи. Обовязком кождого члена і членниці прибути на сей мітинг. Будесь принимати нових членів до оТв. і У. Н. Союза без вступного. — И. Греськів, предс.; Мик. Бойко, секр.

ІСТ ГЕМОНД, ІНД. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 107, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що річний мітинг відбудеться дня 20-го грудня в ШBrooks House на Morton Ave. На сім мітингу буде вибір нового уряду на рік 1926 і важні справи до полагодження. Проситься Всіх явитись о годині 2-ій попол. Член котрий неявиться, підлягає карі після статута. Прийдіть і приведіть з собою своїх знакомих, котрі ще не належуть до У. Н. Союза, най запишуть себе і діти свої. — Иосиф Мудрий, предс.; Франко Папуга, кас.; Іван Матейчук, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Подаєсь до відома всім членам і членкиням Тов. „Згода", від. 20, що річні збори відбудуться в неділю, 20. грудня, на котрі то збори мають прибути всі члени і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть виключені з Тов. і з У. Н. Союза. Буде вибір нових урядників на слідуючий рік. Будесь принимати нових членів до Тов. і У. Н. Союза без вступного. Памятайте на сю добру нагоду. — Д. Васько, рек. секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Тов. Вільна Україна, від. 139, повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбудеся в неділю, дня 20. грудня, о годині 3-ій пополудни, в кУр. Гали під ч. 4950 So. Paulina St., Chicago, Ill. На сім мітингу кождий член мусить бути присутний, бо буде вибір нового уряду на 1926 рік. Довгуючі члени мусять вирівнати свої залеглости на сім мітингу, в противнім разі будуть суспендовані. Члени, котрі не прийдуть на сей мітинг заплатять кару яку ухвалить Товариство. — Осип Федасюк, секр.

МЕДІСОН, ІЛЛ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 197, повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбудеся в неділю, 20. грудня, о годині 2-ій пополудни, в гали парохіяльній. Буде вибір нового уряду на рік 1926. Контроля здасть справозданне за рік 1925. Проситься довгуючих членів вирівнати сво вкладки. Старайтесь привести нових членів, бо тепер примаєсь до У. Н. Союза і Бр. без вступного. Неявившийся член заплатить кари 1.00, а урядник 2.00. — В. Кокорудз, пр.; М. Павлов, секр.

ЯНГСТАВН, О. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 140, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинг відбудеться 20. грудня, в гали церковній на W. Reyn Ave. На мітингу повинен явитись кождий член і вирівнати свої вкладки. Є важні справи до полагодження. Будесь вибирати новий уряд. Неявившийся член заплатить кари 1.00 дол., а урядник 2.00 дол. — Ф. Нановський, предс.; В. Тесецький, кас.; Ів. Кравець, секр.

СТ. КЛЕР, ПА. Бр. св. Кир. і Методія, від. 31, повіномляє своїх членів, що річний мітинг відбудеся 20. грудня, о год. 1-ій пополудни, в церковній гали св. Івана Хрестителя. На порядку нарад буде справозданне уряду і вибір нового уряду на 1926 рік. Присутність всіх членів конечна. Неявившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1.00. — Іван Огарик, предс.; К. Феценко, секр.

ОБОРН, Н. И. Бр. св. О. Николая, від. 38, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що річний мітинг відбудеться в неділю, 20. грудня, о 2-ій годині попол., в гали під церквою. Обовязком кождого прибути на той мітинг бо є важні справи до полагодження. Буде вибір нового уряду на рік 1926. Довгуючі члени мають вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. На мітингу будесь принимати до Бр. і У. Н. Союза без вступного. Старі члени повинні привести нових членів і свої діти записувати до Союза. Неявившийся член на мітингу буде караний після братських установ. — В. Довжицький, предс.; В. Нусь, кас.; Я. Смоляк, секр.

ПАССАИК, Н. ДЖ. Тов. Івана Хрестителя, від. 97, подає до відома, що річні збори відбудуться 20. грудня, під ч. 86 у домі предсідателя. Кождий член має явитись на зборах без ріжниці якогось непорозуміння, бо є важні справи до полагодження. Буде вибір нового уряду на слідуючий рік і справозданнє касове касієра і секретаря. Також маєсь вибрати місце де мають відбуватись збори, бо предсідатель відказуеться, щоби збори переводити в його домі. Довгуючі члени мають вирівнати свої належитости. — М. Припхан, предс.; М. Табачук, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Вільна Україна, від. 176, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в суботу, дня 19. грудня, о год. 7.30 вечер, в льокали Укр. Гор. Клюбу, 103 So. Main Ave. Обовязком є всіх членів явитися на сі збори, бо будесь вибирати урядників на рік 1926. Довгуючі члени мають вирівнати свої вкладки. — Р. Рубльовський, секр.

АЛТУНА, ПА. Бр. Неп. Зач. Пр. Богородиці, від. 145, повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбудесь в неділю, дня 20. трудня в гали церковній, о год. 6.30 вечер. Обовязком кождого члена прибути на сей мітинг, бо буде вибір нового уряду на рік 1926. Член неявившись на мітингу підпадає карі 1.00 дол., а урядник 2.00 дол., з винятком праці і слабости. — П. Патронік, предс.; Гр. Сеньків, кас.; І. Олексин, секр.

СТ. ЛУИС, МО. Бр. св. Вол. Великого, від. 179, повідомляє всіх членів, що річний мітинг відбудеся дня 20. грудня, в неділю, о год. 1-ій попол., в Н. Домі, 1523 Гікорі Стр. Буде вибір нового уряду на рік 1926 і приниманне нових членів без вступного до Бр. і У. Н. Союза. Неявившийся член підпадає карі 1 дол., а урядник 2. дол. — Т. Шпить секр.; М. Дмитришин, предс.

КЛІВЛЕНД, О. Сестр. Неп. З. Пр. Д. Марії, від. 112, повідомляє своїх членкинь, що місячний мітинг відбудеся 20. грудня, зараз по Службі Божій, у школі парафіяльній. Уряд Сестриціва пригадує много довгуючим, щоби прийшли і вирівнали свою належитість, а як ні, то будуть суспендовані. Будесь принимати нових членкинь без оплати вступного до У. Н. Союза і до Сестрицтва. — Олена Кульчицька, секр.

ВІЛКС-БЕРИ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 99, повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбудеся в неділю, 20. грудня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Буде зви уряду і контрольної комісії та вибір уряду на 1926 рік. Будеться принимати нових членів без вступного. Напоминається всіх членів, що тої самої неділі мають всі члени явитися з братськими відзнаками в гали церковній о годині 9.30 рано яко в день патрона нашого братства св. О. Николая. Хто з членів не сповнить висше згаданих обовязків, то заплатить кару після статута. — Яків Ількій, предс.; П. Залецькі, кас.; Петро Герман, секр.

ФОРД СИТІ, ПА. Отсим даєся всім членам до відома, що звичайний мітинг Тов. Зап. Січ, від. 63, відбудеся дня 20. грудня. Кождий член має вирівнати свої вкладки місячні, а річний мітинг відбудеся дня 25. грудня, о год. 9-ій рано в гали Тов. Зап. Січи. Кождий член має явитись. Неприсутний член без важних причин підлягає карі $1.00, а урядник $2.00; кару маєсь заплатити до 30 днів. — Ник. Теплий, предс.; Ст. Танайда, кас.; Волод. Шостачко, секр.

ВЕСТБУРИ, Л. АЙ., Н. И. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 267, повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбудесь в неділю, 20. грудня, в гали товариша Вавричука Вінцентаго при Юніон Евеню, Вестбури. Неявившийся член підлягає карі приписаній статутом. Будесь принимати нових членів до Тов. і У. Н. Союза без вступної оплати в місяци грудни і січни. — Теодор Агрест, секр.

ІСТ ЯНҐСТАВН, О. Тов. Сокіл, від. 218, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що річний мітинг відбудесь в неділю, 20. грудня с. р. о год. 2-ій попол., в італійській гали. Обовязково кождий член повинен прийти на час, бо суть важні справи до полагодження, як: справозданне контрольної комісії за цілий рік і вибір уряду на слідуючий рік. Довгучим членам пригадується негайно вирівнати свій довг, в противнім разі будуть суспендовані. Неявивщийся член заплатить 50 ц., а урядник $1.00 кари. — Іван Клюс, пр.; Федор Кузенко, р. секр.

ЛЕЙТРОБ, ПА. Бр. Усп. Пр. Богородиці, від. 61, повідомляє, що річний мітинг відбудесь о 2-ій год. попол., в неділю, 20. грудня, в гали Т. Королевят при Daily Ave. Буде справозданнє з цілого року і вибір нового уряду. Неявившийся член заплатить 1.00, а урядник 1.50 кари. — Петро Марутяк, предс.; Теодор Королевят, секр.

БЕТЛЕЕМ, ПА. Бр. св. Димитрія, від. 288, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинг відбудесь в неділю, 20. грудня, в гали українській Трета Карбон ул., о годині 12. Кождий член повинен явитись на тім мітингу, бо буде вибір нового уряду і другі важні справи до поляголження. Довгуючих еленів проситься вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть виключені з Бр. і У. Н. Союза. Неявившийся член заплатить 1.00, а урядник 2.00 кари. На мітингу будесь принимати нових членів без оплати вступного. — Роман Каплун, предс.; Рафаїл Остапчук, секр.

ЩИКАГО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляє, що річний мітинг відбудесь о годині 1.30 попол., в неділю, 20. грудня, в гали парохіяльній при Оклей і Райс ул. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Проситься всіх членів явитись на річний мітинг, де будесь вибирати новий уряд на рік 1926. Довгуючі члени най вирівнають свою залеглість, бо інакше нудуть виключені з У. Н. Союза і Бр. — Николай Гурей, предс.; Василь Гриньків, секр.

В. ІСТОН, ПА. Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 137, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітинг відбудесь 20. грудня, о 1-ій год. пополудни. Буде справозданне контрольної комісії і буде вибір нових урядників на рік 1926. Довгуючі члени мають вирівнати свій довг, а ні, то будуть суспендовані. Просимо привести нових членів, котрих будемо принимати без вступного до У. Н. Союза і Тов. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2. дол. — Т. Фотій, предс.; М. Колодруб., кас.; С. Терелецький, секр.

АКРОН, О. Отсим повідомляється всіх членів Бр. Сош. св. Духа, від. 295, що річний мітинг відбудеся в неділю, 20. грудня, о год. 1ій пополудни в гали церковній, cor. Washington & Able Sts., на котрий всі члени повинні явитись, бо будуть всякі справи до полагодження. Будесь принимати нових членів до У. Н. Союза без вступного. — Василь Пільгуй, секр.

ПОРТ ДЖЕРВИС, Н. И. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 198, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинг відбудеться в неділю, о 6-ій год. попол. в домі Мария Мудрик, 2 R. R. Ave. Проситься всіх на той мітинг прибути, бо маємо богато важних справ полагодити. Буде вибір нового уряду на рік 1926. Будесь принимати нових членів без вступного. Неявившийся член на той річний мітинг підлягає карі 1.00, а урядник 2.00. — Даниїл Покіпський, предс.; Григ. Лисяк, секр.

ЕКСПОРТ, ПА. Бр. св. Василія, від. 101, повідомляє всіх свої хчленів місцевих і позамісцевих, що річний мітинг відбудесь дня 20. грудня, в неділю, о год. 2-ій пополудни, під ч. 26. Обовязком всіх членів явитися, бо маємо важні справи. Буде вибір нового уряду. Неявившийся член заплатить 1.00, а урядник 2.00 кари. — Андрій Криванич, предс.

ДЕРІ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 113, повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбудеться 20. грудня, в Укр. Н. Галі. Проситься всіх членів прибути, бо будуть важні справи до полагод ення. Буде вибір нового уряду і старий здасть справозданнє з цілого року. Неявившийся член пожалує. — Антін Клим, секр.

ПИТСБУРГ, ПА. Отсим подаєсь до відома гленам Тов. ім. Івана Франка, від. 53, що річні збори товариства відбудуться в неділю, дня 20. грудня с. р. в гали Українського Народного Дому ча 11-ій ул. С. С., точно о год. 7-ій вечером. Присутність кождого члена по адана. Обовязком кождого члена є припровадити нового члена, бо на сих зборах будесь принимати нових членів без вступного. — Гр. Музика, предс.; Павло Шнікула, секр.; Михайло Тедоровський, кас.

ЮНКЕРС, Н. И. Укр. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що річний мітинг відбудесь в неділю, 20. с. м. о годині 2-ій пополудни, в церковній гали 29 Честнот Стр. Проситься всіх членів на сей мітинг прибути і вирівнати всі свої залеглости. Буде вибір нового уряду на рік 1926 і роздача календарів. Кождий член маєсь явити під карою після статута. — Вас. Мандзій, предс.; Іван Сокирка, кас.; Павло Баран, заст. секр.

СПРІНҐ ВАЛЕЙ, Н. И. Тов. Просвіта, від. 16, повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбудеться дня 19. грудня, о 7.30 вечером, у власнім домі на Твін Евню. Обовязком кождого члена явитися, бо є важні справи до полагодження. Буде вибір нового уряду і будесь принимати нових членів до Союза і Тов. без вступного. Родичів проситься вписувати дітий до У. Н. Союза. Котрий член не явиться, заплатить 1.00 кари, а урядник 2.00. — А. Кашинський, предс.; С. Москаль, кас.; К. Ільків, секр.

РАНКІН, ПА. Бр. св. Григорія, від. 24, повідомляє своих членів місцевих і позамісцевих, що річний мітинг відбудеся в неділю, дня 20. грудня, о год. 7-ій вечер, під ч. 323 — 2-га ул. Проситься членів і членкинь прийти на означений час. Довгуючі мусять вирівнати свої залеглости і проситься принести 30 ц. за календарі котрі роздасться на мітингу. Буде вибір нового уряду на рік 1926. Неявившийся член на сей мітинг заплатить кару 1.00 дол. — Ф. Семко, секр.

В ПОГОНІ ЗА МІЛІОНАМИ.

(З німецької повісти Е. Ґ. Зелігера переробив В. К.).

(Продовження)

(18)

Дод вискочив на коридор і станув перед дверми сусідної кімнати. Пять мінут пізніще Петер Фос вихилив голову, щоб поглянути, чи повітря чисте.

В одну мить Дод вхопив його за ковнір. Петер Фос став вимахувати руками і ногами, коли нагло він почув на руках кайдани. Це привело його до памяти. Він оперся, сапаючи, на одвірок одчинених дверей. Полі впала в обморок.

„Гайда, в кімнату!" сопів Дод і пхнув його крізь двері до середини. „Тут стояти в куті і держати руки вгору!"

Він вимірив проти Фоса револьвер.

Петер Фос вискалив зуби, станув в куті і підніс руки вгору. Тимчасом Полі прийшла до памяти.

„Місіс Фос!" сказав Дод до неї, не спускаючи револьвера. „Успокійтеся. Ви бачите, що я тільки виконую нашу умову. Злочинець дістався в мої руки без допомоги поліції".

„Але він не є злочинцем!" закричала Полі. Він цілком не вкрав міліонів. Це тільки видумка".

Додові було ясно, що цей [illegible] злочинець набрехав.

„Це я їй набрехав!" сказав Петер Фос і засміявся глумливо. „Очевидно, я вкрав міліони!"

„Петер!" скрикнула Полі схвильовано і кинулася в розпуці на софу.

„Чи віддасте гроші?" спитав Дод.

„Про це маємо балакати!" відповів Петер Фос розважно. „Але перше сховайте револьвер і дозвольте мені опустити руки".

„Гаразд!" відповів Дод і сховав револьвер до кишені. „Опустіть руки поза себе і кажіть, де ви сховали гроші. Як буду мати їх у своїх руках, ви будете вільні".

„Ну, отже!" сказав добродушно Петер Фос і опустив руки позад себе так, що кайдани опустилися за плечима. „Я мушу надуматися. Ви дозволите, що я сяду".

Він підійшов до софи і сів на краєчку. Грубе покривало зсунулося трохи на землю. Дод не спускав з нього очей і стояв напроти нього опертий на стіл. Револьвер він сховав в кишеню пальта. Полі сиділа неповорушно як статуя. Її серце билося мов скажене. Що тепер буде!

[illegible] Петер Фос [illegible] надумуючися, і оперся руками на ріг софи. „Отже я маю видати вам міліони. Можете уявити собі, що це для мене дуже гірка справа. Але щоб вже раз покласти кінець цій справі, ви їх дістанете!"

При цих словах він вхопився судорожно руками за покривало софи.

„Дуже мене тішить, що ви нарешті прийшли до розуму", відповів Дод чемно. „Де сховані гроші? Тут у Німеччині? Ось тут телефон. Можемо полагодити цю справу в чотирьох стінах".

„Так, можемо!" сказав Петер Фос. „Сполучіть себе зараз з Німецьким Банком".

Дод взяв у руки телефонну трубку і сів рівночасно.

У тій самій хвилині Петер Фос підскочив у гору, разом з ним покривало софи і перед очима Дода стало нараз цілком темно. Він сягнув рукою до кишені, але не міг вже її видобути назад. Петер Фос накинув йому на голову тяжке покривало і скував кайданами його лікті.

Дод повалився на софу і кричав з усієї сили. Але грубе покривало заглушувало його голос і наверх добувалося тільки глухе бурмотання. Він став тупати ногами.

Петер Фос виняв другі кайдани і скував йому ноги. Потім він обвинув ціле тіло в покривало із ліжка та обвязав його шнуром від занавіс. За кілька хвилин він зробив з Дода добре завязаний пакунок.

„Він задушиться!" скрикнула Полі, перелякана холоднокровністю свого чоловіка.

Петер Фос добув ножа і вирізав ним коло Додового носа маленьку дірку.

„Так!" крикнув він Додові просто в ухо і витягнув кінчик його носа наверха. „Тільки не кричіть, містер Дод, бо інакше заткаю діру. І не рухайтеся, бо впадете і згинете як самовбийник".

Потім Петер Фос перекрався швиденько до кімнати Дода і вирвав з дверей апарат до підслухування.

„Відімкни двері!" гукнув він Полі, стукаючи в двері.

Полі стала шукати тремтючими руками за ключем. Вона намучилася добру хвилину, заки заржавілий замок відімкнувся. Коли двері відчинилися, вона побачила, що Петер Фос риється в Додових куфрах.

„Що ти робиш?" спитала вона налякано.

„Передягаюся!" засміявся Петер Фос, надягаючи Додові штани, що йому чудово придалися.

Наконець він добув з торби свій портфель і сховав.

Потім він переніс Дода в кімнату 216, поклав його гарненько на ліжко і витягнув ще раз його ніс на верх.

„Будьте здорові, містер Дод!" гукнув він йому в ухо.

У відповідь почулося глухе, незрозуміле бурмотіння.

Петер Фос замкнув двері, попращався з Полі і хотів виходити.

„А я?" спитала Полі, кидаючись йому на шию.

„Ти вернеш назад до дядька! Я зателеграфую".

За хвилину він був вже на коридорі. В готелі все ще спало і він вийшов без перешкоди на вулицю.

Полі відїхала коло полудня назад до Штрінау.

Шість годин пізніще Дод був увільнений зі свого незвичайного арешту.

„Цей ланець відпокутує мені за це!" кричав він сердито, відгрожуючись пястуком, і купив собі російську граматику.

Тимчасом Петер Фос купив собі по дорозі у Торні баранячий кожух і шапку та переїхав щасливо через кордон у святу Росію.

14.

Петер Фос засунув шапку на вуха, підніс вгору ковнір, встромив у лівий куток уст російську папіроску і сновигався по заметених снігом вулицях Варшави. Він шукав за поштовим офісом, щоб зателеґрафувати до Штрінау.

Нараз попри сам ніс засвистіло декілька куль. Тьфу, до чорта! подумав він, ховаючи голову глибше в кожух. Тут стріляють, ще й до того гостро. Найкраще втікати відразу до Москви. Справді у Варшаві була знов маленька революція.

Почалася довга подорож то залізницею, то санками. У Воловску, на північній границі вітебської ґубернії, Петер Фос зміняв американські гроші на російські і вислав свої американські папери на головний поштовий офіс у Токіо на імя студента Івана Базарова. Його подорож мусіла вести його все далі на схід. За Сибіром була Японія. Колиб нарешті мідяні акції стали йти в гору, він міг з Японії виїхати на американські папери назад до дому.

На пошті він надав теж шифровану телеґраму до Штрінау. На біду, у Москві він не знав ні одного готелю. Одинокий будинок, який був йому відомий, був Кремль. Брама мусить бути у Кремлі, а як є їх більше, то одна з них буде головна. І він зателеґрафував:

„Полі Фос Штрінау у радника Печа. Пятниця дванацята година Москва Кремль головна брама".

Вечером телеґрама була у Штрінау. Старий радник відчитав її без труду.

„Твій чоловік назначує тобі стрічу у Москві!" сказав він, сміючися, до Полі. „Добре, що твій пас вже готовий. У Варшаві мусиш його продовжити".

„Ти хочеш, щоб я сама поїхала?" спитала Полі боязко.

„Так, в Росії я багато тобі не поможу, а тут можу бути більше помічний. Мені все здається, що Дод тільки чигає на твій від'їзд. Бо інакше не можу зрозуміти вашої стрічі в Берліні. Хазяйка мені дуже не подобається. З того часу вона ходить як злий дух. Цю справу треба розслідити".

„Він підкупив її!" скрикнула Полі. „Вона підслухує під дверима, вона нас слідить".

„Про підкупство я не думаю!" сказав радник і похитав головою. „Мені здається, що вона скорше під його психічним впливом. Може він обіцяв їй женитися".

„Він здібний до цього. Осьвідчини це мабуть його професія".

„Що певне, то певне!" сказав радник і подержав телеґраму над ґазовою лямпою, поки вона не спопеліла. „Ми мусимо заплатити [illegible] твоєї подорожі".

Потім вони переглянули розклад потягів і назначили від'їзд Полі на понеділок вечером. Хазяйці не казали поки що нічого. Але вона помітила сама, що щось коїться. Спалений телеґрафічний блянкет на столі говорив їй досить ясно. Вона виждала в неділю до пополудня, коли вона звичайно виходила на місто, і побігла просто до готелю „Під золотим хрестом".

Боббі Дод лежав на софі і вивучував російські самозвуки. Російська граматика, яку він купив у Берліні, була вже подерта на шматки. Він вчився з залізною енергією. Він вставав і клався спати з російською граматикою.

Коли радникова хазяйка застукала, він кинув книжку на бік і встав.

„Прийшла телеграма?" спитав він схвильовано. „Маєте її?"

„Він спалив її над лямпою!" прошептала хазяйка. „Вона вже пакується".

„А ви не знаєте, куди вона їде! Біжіть назад, щоб вона не втекла нам. Я весь день буду ждати при телефоні".

При вечері радник сказав хазяйці: „Моя небога їде завтра вечером до Гамбурґа. Постарайтеся, щоб вранці о семій годині була повозка".

Хазяйка цілу ніч не могла заснути. Вона боялася, щоб Полі не поїхала швидше. Вранці вона побігла просто до телефону і казала сполучити себе з готелем. Вона телефонувала туди завсіди, як треба було замовити повозку. Портієр передав замовлення візникові.

(Далі буде.)